

Beslissing OM n.a.v. RTE-oordeel 2019-12

Samenvatting

In deze zaak ging het om een levensbeëindiging op verzoek van een patiënt van tussen de 70-80 jaar oud. Patiënt werd getroffen door een ernstig Cerebro Vasculair Accident (hierna: CVA). Patiënt had slikstoornissen, uitvalsverschijnselen en kon niet meer communiceren. De behandelend neuroloog stelde vast dat de kans op herstel naar een volwaardig leven nihil was. De patiënt had een schriftelijke wilsverklaring waarin opgenomen was dat hij euthanasie wenste wanneer hij ondraaglijk en uitzichtloos zou lijden of in een toestand zou komen te verkeren waarin geen redelijk uitzicht meer bestond op een terugkeer naar een voor hem waardige levensstaat of wanneer verdergaande ontluistering te voorzien was. Ook had de patiënt een behandelverbod opgesteld.

De arts raadpleegde als consulent een onafhankelijk SCEN-arts. Deze SCEN-arts werd door de arts over de patiënt geïnformeerd en had inzage gekregen in de relevante medische documentatie. Omdat communicatie met de patiënt niet mogelijk was besloot de SCEN-arts, hoewel hij zich ervan bewust was dat hij in principe bij de patiënt langs moest gaan, om de patiënt niet te bezoeken omdat er geen zinnige reactie van hem te verwachten was. In plaats daarvan bezocht de consulent de partner en kinderen van de patiënt. De consulent was er van overtuigd dat de situatie waarin patiënt nu verkeerde, volledig zorgafhankelijk en niet meer tot communicatie in staat, voor hem altijd een nachtmerrie was geweest. De consulent was overtuigd dat de patiënt ondraaglijk leed omdat er volgens de verklaringen van de behandelend arts en zijn naasten nog een vorm van bewustzijn aanwezig leek te zijn waarin het aannemelijk was dat hij de door hem als ondraaglijk bestempelde toestand nog zou kunnen ervaren. De consulent kwam tot de conclusie dat aan de zorgvuldigheidseisen was voldaan.

Oordeel RTE (2019-12)

De commissie heeft geoordeeld dat de euthanaserend arts niet heeft voldaan aan de onder artikel 2 lid 1 e Wet toetsing levensbeëindiging op verzoek en hulp bij zelfdoding (hierna: Wtl) genoemde norm, te weten dat hij tenminste één andere, onafhankelijke arts heeft geraadpleegd, die de patiënt heeft gezien en, schriftelijk zijn oordeel heeft gegeven over de zorgvuldigheidseisen, bedoeld in de onderdelen a tot en met d. De commissie oordeelde dat de consulent zijn conclusie weliswaar duidelijk onderbouwd heeft maar geen bezoek aan patiënt heeft gebracht. De commissie overweegt dat in artikel 2 lid 1 e Wtl staat vermeld dat

de consulent patiënt moet zien. De commissie is van oordeel dat de consulent zelf had moeten gaan kijken hoe de patiënt er aan toe was.

De arts is eindverantwoordelijk voor de levensbeëindiging op verzoek, ook waar het gaat om de kwaliteit van het consultatieverslag. De arts moet immers zijn voorgenomen handelen aan het oordeel van de consulent kunnen spiegelen. In casu is het oordeel van de consulent niet geheel op de juiste wijze tot stand gekomen. De commissie oordeelt dat aan de overige eisen van artikel 2 lid 1 Wtl is voldaan.

Beoordeling Openbaar Ministerie

Het College is het eens met de commissie dat er sprake is van een schending van het consultatievereiste. De consulent had de patiënt moeten zien. Van het consultatievereiste mag niet worden afgezien omdat de patiënt in een verlaagd bewustzijn verkeerde en zou met name in de onderhavige situatie van belang hebben kunnen zijn om de consulent in staat te stellen met eigen ogen te beoordelen of er sprake was van actueel lijden. Omdat de arts eindverantwoordelijk is voor de levensbeëindiging op verzoek, waaronder ook de kwaliteit van de consultatie, rekent het College de arts deze schending van de zorgvuldigheidsnorm aan.

Een schending van het consultatievereiste is in beginsel geen schending van een substantiële zorgvuldigheidsnorm, zoals een weloverwogen en vrijwillig verzoek of het uitzichtloos en ondraaglijk lijden. Echter, omdat de consulent de patiënte niet heeft gezien, en zich niet op grond van de eigen waarneming een beeld heeft kunnen vormen van het lijden, kan dat in dit geval wel raken aan de substantiële zorgvuldigheidsnorm van artikel 2 lid 1 onder b Wtl; in dit geval het actueel en ondraaglijk lijden.

Het College acht het verwijtbaar dat de arts geen stukken heeft kunnen overleggen waarmee hij heeft kunnen aantonen dat en hoe hij tot de overtuiging was gekomen van het actueel en ondraaglijk lijden. Enkel het bestaan van een eigen overtuiging hieromtrent is niet voldoende. De overtuiging dient ook objectiveerbaar te zijn zodat het College dit criterium kan toetsen.

Uit de Richtlijn Verlaagd Bewustzijn van de KNMG kan worden afgeleid dat wanneer de EMV-score gelijk is aan 6 (E1-M4-V1) of lager is, er in het algemeen sprake zal zijn van een coma. Een levensbeëindiging op verzoek is in een dergelijk geval niet toegestaan en levert, indien hiertoe toch wordt overgegaan, een strafbaar feit op. Het College acht het verwijtbaar dat de arts op geen enkele manier het bewustzijn (en daarmee het lijden) heeft onderzocht en/of met een medische test heeft onderbouwd.

Een dergelijk verwijt zou een strafrechtelijke vervolging kunnen rechtvaardigen. Naar het oordeel van het College zijn er echter redenen van opportuniteit aanwezig om in dit geval van vervolging af te zien. In dit verband acht het College van belang dat de arts heeft verklaard dat zijn beeld, dat er zichtbare tekenen van lijden waren en dat er nog een vorm van bewustzijn was waarin het aannemelijk was dat de patiënt de door hem als ondraaglijk bestempelde toestand nog kon ervaren, werd gedeeld door de verplegenden en naasten van de patiënt.

Ook acht het College van belang dat het handelen van de arts in lijn was met de strekking van het behandelverbod en de wilsverklaring.

Daarnaast acht het College nog van belang dat de arts voldoende gereflecteerd heeft ten aanzien van zijn handelen in deze casus. De arts heeft aangegeven in de toekomst er op te staan dat de consulent een patiënt ziet en op basis daarvan toetst of de verantwoordelijk arts aan de zorgvuldigheidseisen voldoet. Ook heeft de arts in het kader van intervisie met een collega gesproken.

Beslissing

Gelet op de ernst van de zaak is deze voorwaardelijk geseponeerd. Aan de arts is een proeftijd van één jaar opgelegd. Dit houdt in dat wanneer de arts zich binnen dit jaar schuldig maakt aan een nieuw vergelijkbaar strafbaar feit, hij ook voor het oude feit alsnog vervolgd kan worden.